

I. UVODNI DIO

a. Izbor teme

Međunarodni ugovor je svaki sporazum sklopljen između dva ili više subjekata međunarodnog prava, koji je uređen međunarodnim pravom, bilo da je sadržan u jedinstvenoj ispravi ili u više međusobno povezanih isprava, bez obzira na njegov poseban naziv. Treba svakako naglasiti da svaki međunarodni ugovor, ratificiran odnosno potvrđen od strane zakonodavnih tijela država ugovornica, po svojoj pravnoj snazi jest iznad zakona i podzakonskih akata. Međunarodni ugovori mogu nositi razne nazive, kao što su: ugovor, konvencija, protokol, pakt, akt, sporazum, memorandum, povelja, statut, konkordat.

Kao što je rečeno, međunarodni ugovor može se sklapati između dva (bilateralni ugovor) ili više (multilateralni ugovor) subjekata međunarodnog prava-tj. država, međunarodnih organizacija te ostalih subjekata međunarodnog prava kao što su ustanici ili oslobodilački pokreti. Međutim, kod međunarodnih ugovora razlikuje se trenutak potpisivanja od strane subjekata međunarodnog prava (najčešće država ugovornica) od trenutka stupanja na snagu toga ugovora. To ovisi o ratifikaciji odnosno razmjeni isprava i usvajanja od strane parlamenata država potpisnica. Tek njihovom potvrdom međunarodni ugovor je preuzet u unutarnji pravni sustav svake od država ugovornica, te kao takav stupa na snagu i počinje njegova primjena.

U teoriji međunarodnog prava države su jednake, bez obzira na njihovu snagu koja bi se ogledala u veličini njene teritorije, broju stanovnika ili stepenu civilizacije. Države su jednake u međunarodnom saobraćaju, i prema ovom načelu, kada iskrasne sporno pitanje u međunarodnoj organizaciji, svaka država ima pravo na jednako postupanje. Shvatanja u međunarodnom pravu obično se izlažu prema njihovom normativnom osnovu, odnosno prema konstrukciji pojedinih autora, ili prema osnovnoj problematici koja je predmet njihova razmatranja. Donošenje međunarodnih propisa nije isto što i donošenje nekog zakona u granicama jedne države. Prihvatanje obaveznih pravila u međunarodnom smislu stvar je suverene volje države, i ni jedna druga država ne može je primorati u tom pogledu na pokornost. Nijedna država nema prava jurisdikcije nad drugom državom. Države ne samo da imaju pravo, one su i dužne da stupaju u međunarodni saobraćaj. Poveljom Ujedinjenih nacija predviđena je dužnost država na međunarodnu saradnju. Oblici u kojima će se koristiti međunarodni saobraćaj, odnosno međunarodna saradnja, zavise od sporazuma samih država.

Pravna priroda ustavnopravnog postupka zaključivanja i izvršavanja međunarodnih ugovora ispoljava se se u različitim pitanjima u vezi sa međunarodnim ugovorima. Međunarodni ugovor u unutrašnjem pravu ima niz osobenosti koje ga izdvajaju u odnosu na ostale izvore unutrašnjeg prava. Treba istaći da međunarodni ugovor, za razliku od ostalih akata unutrašnjeg prava, stupa na snagu naknadno, dakle ne od trenutka kada je okončan postupak njegovog ustavnopravnog ratifikovanja. Međunarodni ugovori su u unutrašnjem pravu djelimično izuzeti iz načelne zabrane retroaktivnog djelovanja koja važi za ostale akte unutrašnjeg prava jer u nekim zemljama postoji mogućnost retroaktivne primjene na događaje nastale nakon zaključivanja ugovora. Objavljivanje ugovora je najčešće u rukama izvršne vlasti. Međunarodni ugovori se izdvajaju u odnosu na ostale akte unutrašnjeg prava jer njihova pravna snaga u pojedinim slučajevima ne proističe iz postupka zaključivanja, već je predviđena ustavnim odredbama, tako da postupak zaključivanja ne odgovara pravnoj snazi.

U odlike koje međunarodni ugovor u okviru unutrašnjeg prava izdvajaju u odnosu na ostale akte unutrašnjeg prava spada i posebno regulisanje kontrole njegove ustavnosti. Za razliku od ostalih akata unutrašnjeg prava čija je kontrola ustavnosti moguća tek nakon stupanja na snagu kontrola ustavnosti međunarodnih ugovora izričito je predviđena kao predhodna kontrola, ili je iz političke cjelishodnosti nastala kao predhodna kontrola u zemljama u kojima nije izričito predviđena. Međunarodni ugovor se razlikuje od akta unutrašnjeg prava i po tome što njegova pravna dejstva, u određenim slučajevima, prestaju, na osnovu ocjene izvršne vlasti koja suspenduje ili otkazuje ugovor, najčešće bez izričitog pravnog osnova u unutrašnjem pravu. Posebna odlika koja međunarodni ugovor izdvaja u odnosu na ostale akte unutrašnjeg prava je sudsko tumačenje koje, i ako načelno istovjetno kao i kod ostalih unutrašnjeg prava koji se odnose na isti predmet, tako da se zapaža izvjesno sudsko samoograničenje. Međunarodni ugovor se najčešće i izričito priznaje za izvor unutrašnjeg prava određene pravne snage, a u unutrašnjim pravom, ustavom ili aktima, regulisano je i njegovo zaključivanje i izvršavanje.

b. Metode rada

Planskim načinom rada, analizom, dobrom organizacijom a prije svega kvalitetnim stručnim kadrovima postižu se zadati ciljevi. Izvršna vlast trebala bi da teži da što bolje odredi način svoga rada, da u tom okviru ovlada suštinom područja oblasti koje su joj u nadležnosti i tako dođe do zadovoljavajućih rezultata. Taj put do uspjeha do ostvarivanja i realizovanja zadatih ciljeva je dug i traži dobru organizovanost, sa precizno određenim i utvrđenim postupcima i načinom rada. Suverenost svake države, pored ostalog podrazumjeva i njenu mogućnost da sama stvara, uređuje i organizuje međunarodnopravnu zaštitu prema svojim interesima. Ako je način rada izvršne vlasti pažljivo odabran i primjeren toj oblasti rezultat toga je dobro organizovana i funkcionalna vlast.

Dogmatsko – normativna metoda, je kako mnogi pravni teoretičari smatraju, osnovna metoda u pravu, a sve ostale imaju primjese drugih područja. Dogmatska metoda je pravno logička i kreće se u okviru pravnih normi i odvaja pravo od politike. Jasno se vidi da se ova metoda zatvara i izoluje od okruženja, želeći da izoluje pravo i da ga prikaže kao dogmu. Prema ovoj metodi, autoritet vlasti se uklapa u autoritet prava i zato se insistira na načelu zakonitosti i na načelu istine autoriteta. Uz dogmatsku metodu veže se i normativna, pošto se njome ne utvrđuje samo struktura prava već i to kako pravo funkcioniše.

Razvoj saobraćaja, nove tehnologije, kao i mnogi drugi faktori uslovlili su veće, brže i dinamičnije kretanje roba i ljudi, te samim tim i potrebu za saradnju između država. Ova saradnja će predstavljati manji problem kod država koje su na isti ili sličan način uredile određene odnose u svojim državama, dok se u drugim situacijama za dogovore moraju praviti ustupci.

c. Cilj rada

Upoznati se s načelima pravcima i prioritetima vanjske politike Bosne i Hercegovine, upoznati se sa generalnim značajem vanjske politike BiH i ključnim akterima u njenom vođenju. Važnost za Bosne i Hercegovine da uređuje ugovorne i odnose druge prirode sa svim državama i međunarodnim organizacijama.

Predočiti značaj, za Bosnu i Hercegovinu, kao savenenu i međunarodno priznatu državu, saradnje u međunarodnim, odnosno bilateralnim, regionalnim i globalnim okvirima,

koji uređuju ugovorene i odnose druge prirode sa svim državama i međunarodnim organizacijama. Veoma je važno živjeti u uređenoj pravnoj državi i imati uređene međudržavne odnose.

Poznato je da se do cilja dolazi samo utvrđenim i provjerenim postupcima. Pravne nauke a posebno ustavno pravo, nisu statične već imaju dinamičnu osnovu pa se u njihov sistem saznanja stalno unose novi elementi, do kojih se dolazi pomoću odabranih i prikladnih metoda kao smišljenih načina rada a koji se pod određenim okolnostima na isti način primjenjuju u izvršnoj vlasti.

Ciljevi izvršne vlasti, državni interesi ostvaruju se doslijednim primjenjivanjem ustava, zakona, propisa kao zadatak onima koji je predstavljaju .

Treba imati za cilj što razvijeniji međudržavni život sa sposobnim i stručnim kadrovima u organima uprave koji su pokretači inicijatori uređenja međudržavnog života koji su spremni da doslijedno provode zadate ciljeve da u svakom pogledu bilo da se radi o izmjeni dopuni pristupanju izradi novog ugovora odgovore na kvalitetan profesionalan stručan način.

d. Područje rada

Institucije Bosne i Hercegovine ne mogu dobiti bilo koje nadležnosti niti obavljati bilo koje poslove koji im nisu izričito dati ustavom. To jasno proizilazi iz ustavne odredbe. Sve državne funkcije i ovlaštenja koja ustavom nisu izričito dodijeljena institucijama Bosne i Hercegovine, pripadaće entitetima.¹(član II tačka 3 Ustava)

e. Izvori rada

Pod izvorima u međunarodnom pravu podrazumjevaju se sredstva kojima se stvaraju međunarodnopravna pravila i obezbjeđuje njihova primjena. U teoriji, izvori se dijele na materijalne i formalne. Materijalni izvori se nalaze u društvenoj snazi koja stvara određene pravne oblike. Pravno pravilo izražava konkretan društveni odnos koji se u teoriji shvata na različite načine. Skup pravnih pravila, svrstanih prema izvjesnom zajedničkom kriteriju, predstavlja izvore u formalnom smislu. Prema članu 38. Statuta Međunarodnog suda, koji je sastavni dio Povelje Ujedinjenih nacija, formalne izvore sačinjavaju : „međunarodne konvencije, međunarodni običaji kao dokaz opšte pravne prakse, opšta pravna načela priznata od strane civilizovanih nacija, sudska praksa i na kraju doktrina.“

Iznalaženje materijalnih u jednoj pravnoj disciplini jeste utvrđivanje njene suštine. Međunarodni ugovor je pravni akt kojim međunarodni subjekti podudarnošću volja regulišu svoje interes, sa namjerom da se izazovu posljedice predviđene pravilima međunarodnog prava.

Ustav Bosne i Hercegovine ne sadrži odredbu kojom se međunarodnim ugovorima daje primat u odnosu na domaće zakone, izuzimajući Evropsku konvenciju o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, sa njenim protokolima koja se direktno primjenjuje u Bosni i Hercegovini i ima prioritet nad svim ostalim zakonima . Bosna i Hercegovina je preuzela od bivše SFRJ Zakon o zaključivanju i izvršenju međunarodnih ugovora, kao i zakone koji se odnose na ratifikaciju međunarodnih ugovora i sporazuma pa su, na taj način, sastavni dio

¹ Povelja Ujedinjenih nacija član 38.

pravnog sistema Bosne i Hercegovine postali svi međunarodni ugovori koje je bivša SFRJ zaključila sa drugim državama, a koji su druge države prihvatile.

Međunarodni ugovori i međunarodni običaji su glavni izvor u međunarodnom pravu.

Ustavi izričito uređuju zaključivanje međunarodnih ugovora. Materija zaključivanja, a ponekad i izvršavanja međunarodnih ugovora, u cjelini ili djelimično, uređena je u unutrašnjem pravu pojedinih država, osim ustavom i aktima slabije pravne snage od ustava – zakonima, uredbama, sporazumima između federalnih jedinica, itd. koji se u djelu ustavno pravne nauke određuju kao para – ustavni instrumenti, čak i kad sadrže administrativne odredbe.

Izvori izvršne vlasti su isključivo pravne norme. Da bi utvrdili pravne norme koje su izvor izvršne vlasti neophodno je odgovoriti na sledeća pitanja: u kojim društvenim okolnostima je nastala norma, ko je donosilac norme, kako je i po kom postupku donesena norma, šta se reguliše normom.

Takođe je za utvrđivanje izvora izvršne vlasti od bitnog značaja tip društvenog uređenja i tip pravnog sistema utvrđen na osnovu ustava kao zakonskog osnova.